

sv. Andreja, zadaj je pokopališče in tam na levi od vhoda v drugi vrsti — tam spi ona... »Mama!« se mu je skoraj glasno utrgalo iz slabotnih prsi.

Ko je došel na stanovanje, so bili tovariši že povečerjali. Gospodinja je tudi njemu postavila na mizo, toda jedi se ni dotaknil. Vsi so razumeli njegov molk in kakor nehoti tudi oni utihnil.

Milan dolgo ni zatisnil očesa. Ko so drugi že spali in sanjali o svojih veselih urah, je buljil v strop. Skozi okno, ki je bilo zastrto z dolgo, čipkasto zaveso, je prihajala medla svetloba in risala senco po temačnih stenah.

Tisti hip je Milan ostro zakričal:

»Mama!« Razklan odmev se je zgubil v temi. Sotovariš se je zbudil, v zaspanosti prisluhnil neznanemu glasu, nato pa spet zadremal.

V senci poleg okna je stala bela postava. Svetal je bil njen obraz kakor nebeške prikazni. Milan je vdrugo ves v trepetu kriknil:

»Mama, ali si ti?«

»Milan, priden bodi in spet se bova videla!...« je šepetala prikazen in v tistem hipu izginila. Milan je šele proti jutru zadremal. Nikomur ni drugi dan omenil tiste noči.

V srce mu je kanila sladka tolažba: mama je bila — mama! Če bom priden, se bova spet videla...

»Mama, kdaj se bova spet videla?«

Gluha tema ni dala odgovora. Mučno napetost je blažilo enakomerno tiktakanje ure budilke, ki je stala na nočni omarici.

Ivan Albrecht:

Lukec v Ameriki.

Dan je topel, nebo jasno in pašnik kakor zelena preproga razgrnjen po položnem pobočju. Tu in tam ždi grm ali se dviga osamljeno drevo. Spredej po ravnini so razprostrta polja, zadaj više v bregu pošumeva gozd.

V gabrovi senci kraj gozda sedi pastir Lukec in preštevava čredo: belka, sivka, cika, plavec in šek, vse je lepo skupaj in se mirno pase.

V grmičju se včasih veselo oglašajo ptiček. Više v vejevju mu prijazno odpeva brezskrbni drug. Po zraku švigajo metulji. Tedaj pa tedaj pribrenči čebela ali se okorno priziblje godrnjavi čmrlj. Lukec se ozre zdaj za tem, zdaj za onim, vzame piščalko, narejeno iz skorje sladkega lesa, in začne piskati. Kmalu se naveliča in se spomni knjige, ki jo je vzel s seboj. Brž pomaši piščalko v žep in izvleče iz platnene torbe knjigo. Lukec namreč ni samo pastir, ampak tudi šolar. Ker drugače nima časa, se uči na paši, vsaj namen ima vselej, ko žene past, da se bo tudi učil.

Včasih je seveda težko. Kako naj gleda v knjigo, če se mu tako rekoč kar samo ponudi čmrljevo gnezdo in je satovje polno medu!

Tudi živina je dostikrat vsa na bezljaj. Kakor bi se zmenila, zavija goveda repe in hajdi, Lukec pa za njimi! Vse dopoldne leta in pride potlej v šolo kakor razbeljen. Po celo uro traja, predno se neha znojiti. Nato ga obide mehka utrujenost. Glava mu kakor svinčena omahne in Lukec zaspi.

Zadnjič se ga je bila prijala takšnale smola. Učili so se o odkritju Amerike. Izpočetka je vse živelo pred njim. Indijance, visoke palme, široke reke, opice in raznotere zveri je kar videl pred seboj, tako pozorno je poslušal učiteljevo pripovedovanje. Naenkrat je potem vse nekam izginilo in Lukca je prebudil šele bučen smeh. Plaho je šinil pokonci.

»Ali ne znaš doma spati?« je bil gospod učitelj malo hud.

»Ne utegnem,« se je v zadregi smehljajal Lukec.

»I, kaj pa imaš toliko opraviti?«

»Krave bezljajo, pa moram letati za njimi, da ne gredo v škodo!«

»Ponoči vendar ne paseš?«

Tovariši so se spet zasmejali, a Lukec je skomignil z rameni. Kaj hoče, ko mu je pa noč zmeraj prekratka. Zdi se mu, da je bil komaj zvečer legel, pa že zasliši gospodinjin glas:

»Lukec! Lukec! Ura je že pet! Ali se še ne misliš nič zmajati?«

Ko bi rad še najslajše zadremal, mora vstati. Potem seveda ne pomaga niti samo odkritje Amerike. Oči se zapro in Lukec zaspi.

Za danes mora znati vse o odkritju Amerike. Še enkrat pogleda po živini. Hvala Bogu, govedo je danes kakor nalašč mirno in hlastno muli travo.

Lukec odpre knjigo in začne prebirati. S Kolumbom in njegovimi Španci je že v Ameriki in divjaki začudeno gledajo belopolte ljudi. Tudi beli strme, ko zagledajo rdeče divjake. Lukec sam že ni več pastir in ne šolar, ampak Kolumbov mornar. Pogumno stopi iz ladje na suho in se skuša sporazumeti z domačini. Kmalu je že sam kakor domač med njimi. Po visokih palmah plezajo opice, vrišče, se preganjajo in mečejo neznane sadeže na tla. Živo-pisane ptice se izpreletavajo po zraku. Včasih se mu spači kričava papiga:

»Lukec —«

On se niti ne zmeni za to; kajti prijazni domačini mu tako strežejo in hite nositi darila, da se nikakor ne more nagledati tega obilnega bogastva. Zlato in drago kamenje se kopiči pred njim, da ga že skrbi, kako bo vse to prepeljal po morju, a domačini le še prinašajo. Medlo se spomni, da je nekoč služil za pastirja. Zdaj mu tega ne bo več treba. Za toliko zlata si bo lahko kupil kmtijo, mnogo lepšo mimo gospodarjeve, pa mu bo še vedno dosti ostalo.

V tem se spomni Kolumba in tovarišev. Ozre se in joj, nikjer ni več nobenega!

»Kaj bo zdaj?« se prestraši Lukec in divjaki takoj spoznajo njegovo bojazen. Začno se mu pačiti in hudobno režati. Nekateri že spet odnašajo darila in zlati kup se bolj in bolj niža. Lukeu zdaj sploh ni nič več mar vsega bogastva; kajti grdogledi rdečkožci že vihte sulice, kije in raznotero orožje.

»Zdaj je po meni!« se splaši Lukec, ko ga največji orjak zgrabi za ušesa. Dva druga že neseta debele vrvi.

»Saj ne maram vašega zlata!« kriči in trepeče Lukec, ko trda roka le noče odjenjati. »Kar sami vzemite zlato, samo —«

»Ti bom pokazal zlato!« ga trda roka potegne kvišku, da se zaguglje po zraku in zavrišči, oni pa:

»Ali ne vidiš, zaspal, da je vsa živina v detelji?!«

Lukec odpre oči, gospodar rohni, knjiga leži na tleh, indijanskih čudes pa nikjer. Kaj bi tedaj z Ameriko? Kakor zajec plane po pobočju in zavrača:

»Cika, sivka, belka, hej, hej! Ali boste šle iz detelje, požrešnice!« — — —

V šoli potlej ni zaspal in gospod učitelj se je čudil, kako da se je tako gladko naučil.

Lukec se je malo obotavljal, pa jo je le privlekel na dan:

»Veste, gospod učitelj, sem bil dopoldne sam v Ameriki.«

»Ti?«

Lukec je povedal, kako se je zgodilo. Da ste mogli tedaj v razred. Nak, bolje, da ne! Še zboleli bi bili od samega smeha...